

Maatilojen välinen yhteistyö ja vihannesviljely Pohjois-Karjalassa

Heidi Vallius

Vihanneksista voimaa viljelyyn

Info 16.5.2023

Maatilojen välinen yhteistyö

Vihanneksista voimaa viljelyyn

Opinnäytetyö 15 op
Oulun ammattikorkeakoulu
Maaseutuelinkeinojen tutkinto-ohjelma

Toimeksiantajana toimi Vihanneksista voimaa viljelyyn -hanke

Päätoteuttaja: Pohjois-Karjalan
koulutuskuntayhtymä Riveria

Osatoteuttajat: Luonnonvarakeskus (LUKE) ja
ProAgria Itä-Suomi

Päätavoitteena etsiä pohjoiskarjalaiset
vihannesviljelystä kiinnostuneet tilat ja
herättää kiinnostusta vihannesviljelyä kohtaan

Aiheen määrittäminen lähti liikkeelle toimeksiantajan tarpeesta selvittää maatilojen välisiä yhteistyömalleja ja -mahdollisuuksia Pohjois-Karjalassa vihannesviljelyn kehittämiseksi

Opinnäytetyön tavoitteet

- Perehtyä vihannesviljelyn erityispiirteisiin, vihannesviljelyn tilaan Pohjois-Karjalassa sekä maatalojen välisiin yhteistyömalleihin Suomessa
- Selvittää kyselytutkimuksen avulla maatalojen välisiä yhteistyömalleja Pohjois-Karjalassa ja kartoittaa viljelijöiden kiinnostusta vihannesviljelyä kohtaan sekä kiinnostusta osallistua yhteistyöhön vihannesviljelytilojen kanssa

Tietoperusta on koottu tutustumalla aiheesta kirjoitettuun kirjallisuuteen, artikkeleihin, tutkimuksiin ja verkkojulkaisuihin

Pohjois-Karjalan vihannestoimialan nykytilaa ja tulevaisuuden mahdollisuuksia on selvitetty Vihanneksia viljelyyn - Pohjois-Karjalan vihannestoimialan esiselvitys - hankkeessa Luonnonvarakeskuksen toimesta vuonna 2021

Viitekehys

Vihannesviljelyn erityispiirteet

- Markkinointi, myynti ja toimitusketjut
- Laatuvaatimukset
- Varastointi
- Viljelyvaatimukset
- Viljelykierto
- Viljelytekniikka

Vihannesviljely Pohjois-Karjalassa

- Vihanneksia viljelyyn - Pohjois-Karjalan vihannestoimialan kehittämistarveanalyysi
- Vihannesviljelyn määrä
- Vihannesviljelyyn soveltuva peltopinta-ala
- Markkinat, toimitusketjut ja jatkojalostus
- Edut ja haasteet

Maatalojen välinen yhteistyö Suomessa

- Yhteistyö hyödyt ja esteet
- Erilaisia yhteistyön muotoja

Maatalojen välisiä yhteistyömalleja Suomessa on selvitetty Pellervon maataloustutkimuksessa vuonna 2014

Tutkimusmenetelmä määrällinen kyselytutkimus

- Laadittiin yhdessä toimeksiantajan kanssa vastaamaan toimeksiantajan tarpeita ja opinnäytetyön tavoitteita
- Kyselytutkimus tehtiin Webropol-kysely- ja markkinointisovelluksen avulla
- Vastausaika 20 vuorokautta 6.-22.3.2023
- Linkki kyselyyn
 - Saateviestin kera sähköpostitse kaikille pohjoiskarjalaisille viljelijöille Pohjois-Karjalan maaseutupalveluiden kautta
 - Sähköpostitse hankkeen uutiskirjeen tilaajille
 - Hankkeen verkkosivuilla vihannestieto.fi
 - Hankkeen sosiaalisessa mediassa facebookissa ja instagramissa

Kyselyn tulokset

Taustatiedot

- Paikkakunta
- Vastaajan ikä
- Vastaajan koulutustausta
- Tuotantosuunta
- Viljelyala
- Tilan tulevaisuuden suunnitelmat

Maatilojen välinen yhteistyö

- Tehdäänkö maatilojen välistä yhteistyötä?
- Käytössä olevat yhteistyömuodot
- Mahdollisuudet yhteistyöhön omalla alueella
- Etäisyys yhteistyökumppaniin
- Yhteistyön merkitys
- Yhteistyökumppanin tuotantosuunta
- Merkittävimmät esteet yhteistyölle

Kiinnostus vihannesviljelyä ja vihannesviljely-yhteistyötä kohtaan

- Kiinnostus vihannesviljelyä kohtaan
- Kiinnostus osallistua yhteistyöhön vihannesviljelytilojen kanssa
- Millaiset yhteistyömuodot kiinnostaisivat?
- Vihannesviljely-yhteistyöhön sopiva kone- ja rakennuskanta

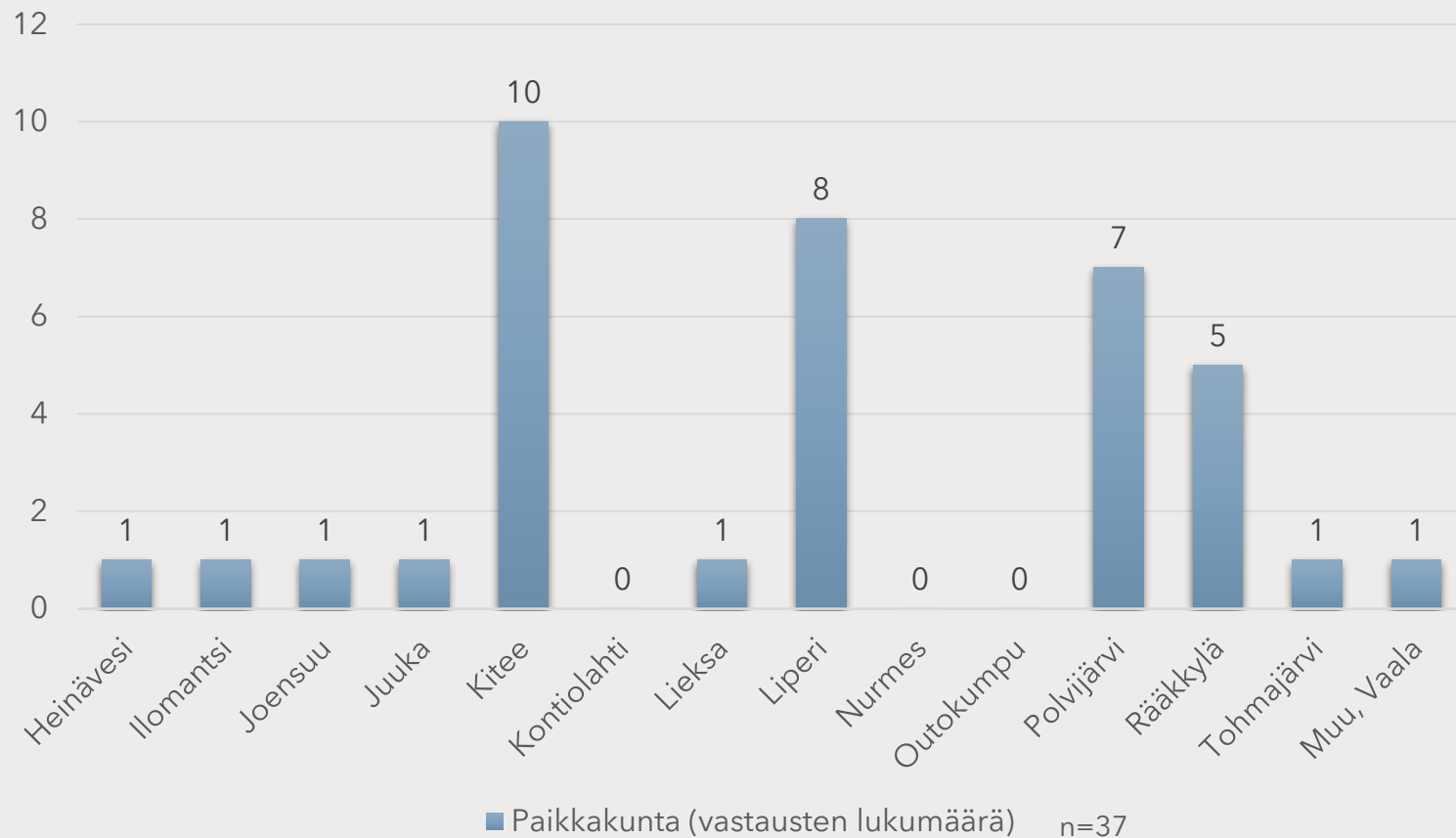
Vastauksia saatiin yhteensä 37

- Olisimme toivoneet hieman suurempaa vastausprosenttia
- Vastausten vähäisyyden vuoksi aineistosta ei saatu kovin kattavaa, mutta tuloksia voidaan pitää suuntaa antavina
- Tuloksia on verrattu Pellervon maataloustutkimuksen PTT 2014 tuloksiin suomalaisten maatilojen yhteistyömalleista

Taustatiedot

PAIKKAKUNTA

TUOTANTOMUOTO

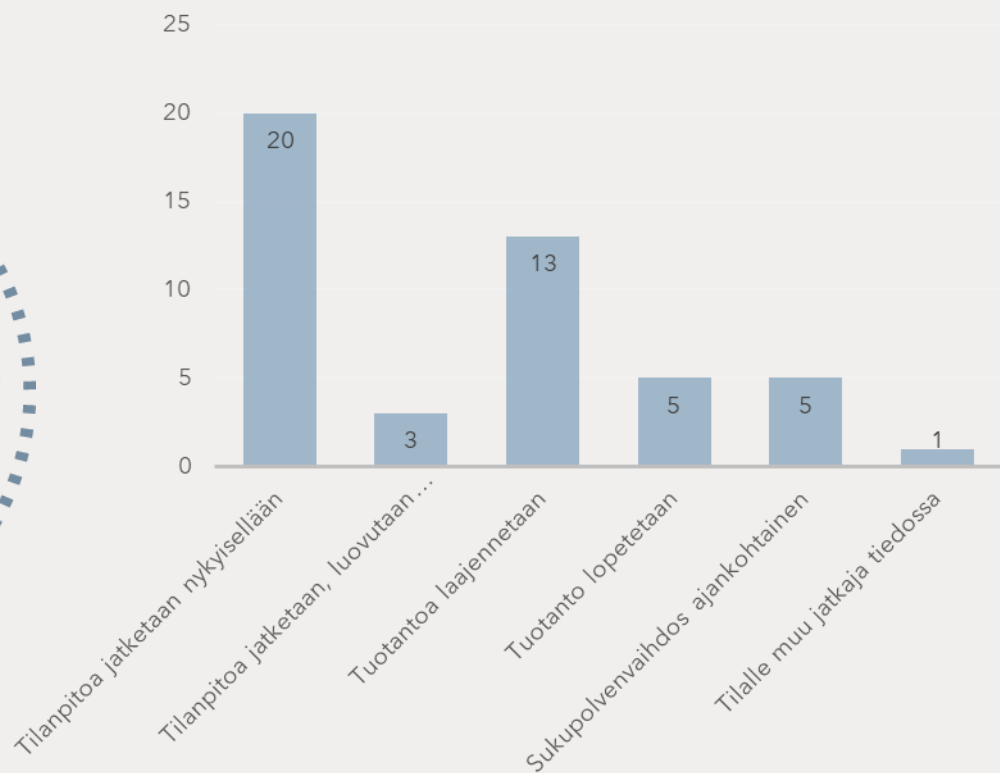
- Tavanomainen tuotanto 80 % (30)
- Luonnonmukainen tuotanto 16 % (6)
- Kotieläimet tavanomaisessa tuotannossa ja kasvinviljely siirtymävaiheessa luonnonmukaiseksi 3% (1)
- Kyselyssä ei ollut kysymystä yhteistyökumppanin tuotantomuodosta

KESKIMÄÄRÄINEN
VILJELYALA

63,5 ha

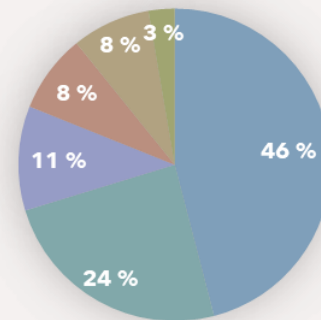
Taustatiedot

TILAN TULEVAISUUDEN SUUNNITELMAT 1-5 VUODEN SISÄLLÄ

Tilan tulevaisuuden suunnitelmat 1-5 vuoden sisällä (vastausten lukumäärä) n=37

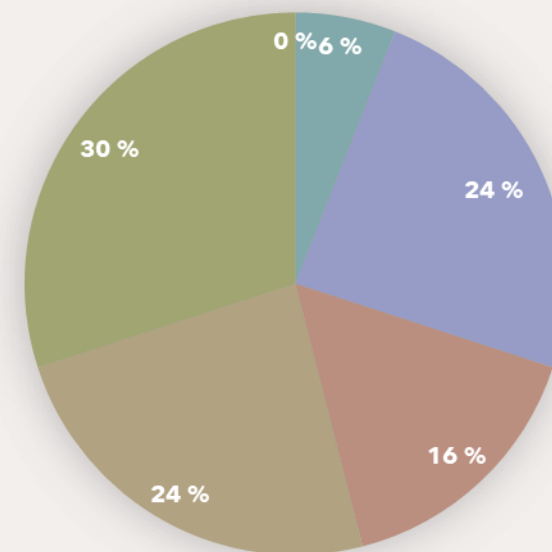
KOULUTUSTAUSTA

Ammattikoulu Alempi korkeakoulututkinto
Opistotason ammatillinen koulutus Lukio, ylioppilas
Ylempi korkeakoulututkinto Peruskoulu, kansakoulu

n=37

VASTAAJAN IKÄ VUOSINA

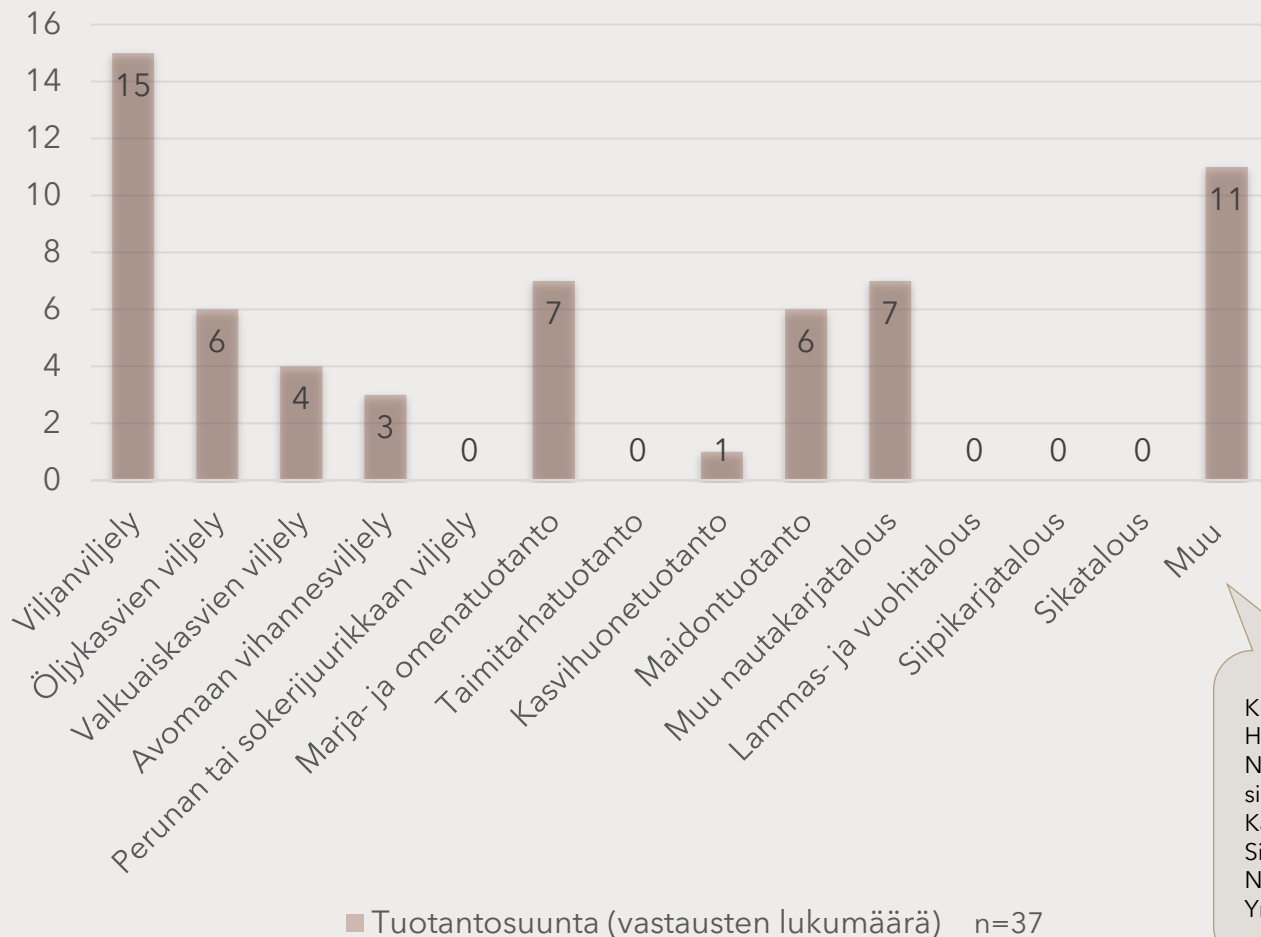

Alle 18 18-29 30-39 40-49 50-59 Yli 60

n=37

Taustatiedot

VASTAAJATILAN TUOTANTOSUUNTA

Kuitupellava 1
Hevostalous 1
Nurmikasvien
siemenviljely 2
Kasvinviljely 1
Siemenviljely 1
Nurmenviljely 3
Yrttiviljely 1

- Kyselytutkimuksessa ei ollut huomioitu nurmenviljelyä omana vastausvaihtoehtonaan
- "muu tuotanto" alla joitakin vastauksia kasvintuotantoa ja nurmentuotantoa
 - Vastaajista seitsemän ilmoitti tuotantosuunnaksi muu nautakarjatalous ja kuusi maidontuotanto. Tuotantosuunnasta päätellen voidaan olettaa, että näillä ja muilla kotieläintiloilla harjoitetaan myös nurmenviljelyä
 - Kysymyksen asettelusta johtuen todellista nurmenviljelyn määrää ei saatu selville

Maatilojen välinen yhteistyö

- Maatilojen välistä yhteistyötä tehdään Pohjois-Karjalassakin
 - 70 % vastanneista (26) tiloista tekee maatilojen välistä yhteistyötä
- Mahdollisuudet viljelijöiden väliseen yhteistyöhön omalla alueella koettiin pääosin hyvinä tai neutraaleina
- Yhteistyötä tehdään tavallisesti lähitilojen kanssa
 - Etäisyydet vaihtelivat yhdestä sataan kilometriä
 - Keskimääräinen etäisyys tärkeimpään yhteistyökumppaniin 12,9 km
- Yhteistyötä tehdään monipuolisesti eri tuotantosuuntien kanssa
 - Sekä vastaajatilat että yhteistyökumppanin tuotantosuuntana yleisimmin viljanviljely, muu nautakarjatalous, marja- ja omenatuotanto, maidontuotanto tai öljykasvien viljely
- Yhteistyötä tekevät tilat kokivat yhteistyön merkitykselliseksi
 - Keskiarvo 3,4
 - Oman työn mielekkyys 3,6
 - Oman tilan talous 3,4
 - Oma työnajan käyttö 3,2
- 30 % vastanneista (11) ei tehnyt maatilojen välistä yhteistyötä
- Merkittävimmät esteet yhteistyölle
 - Sopivien yhteistyökumppaneiden puute
 - Ei tarvetta yhteistyölle
 - Epävarmuus yhteistyön jatkuvuudesta
 - Halu säilyttää itsenäisyys

Käytössä olevat yhteistyön muodot

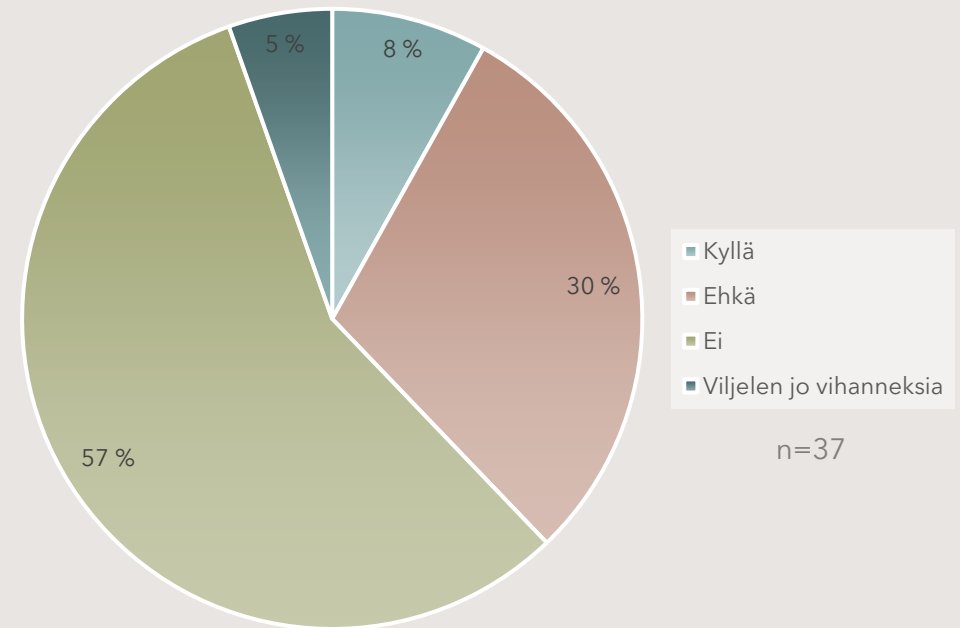
- Vastausten perusteella yhteistyötä tehdään monipuolisesti
- Kevyet yhteistyömallit ovat yleisempiä kuin raskaat
- Erilaiset kone- ja laiteyhteistyön muodot olivat yleisimmin käytettyjä yhteistyön muotoja

Yleisimmät yhteistyö-mallit	Koko Suomi (PPT 2014)	Pohjois-Karjala (Oman selvitykseni mukaan)
1.	Koneiden yhteisomistus	Kone- ja laiteyhteistyö
2.	Koneyhteistyö: täydentävät koneet	Koneiden yhteisomistus
3.	Lannan luovutus/vastaanotto	Aliurakointi- ja ostopalveluyhteistyö
4.	Työnvaihto	Lannan luovutus/vastaanotto
5.	Sopimusviljely rehuntuotannossa	Työnvaihto tilojen välillä ja Tuotantopanosten hankintayhteistyö
6.	Tuotantopanosten hankinta	Sopimusviljely rehuntuotannossa
7.	Koneyhteistyö: samat koneet	

Kiinnostus vihannesviljelyä kohtaan

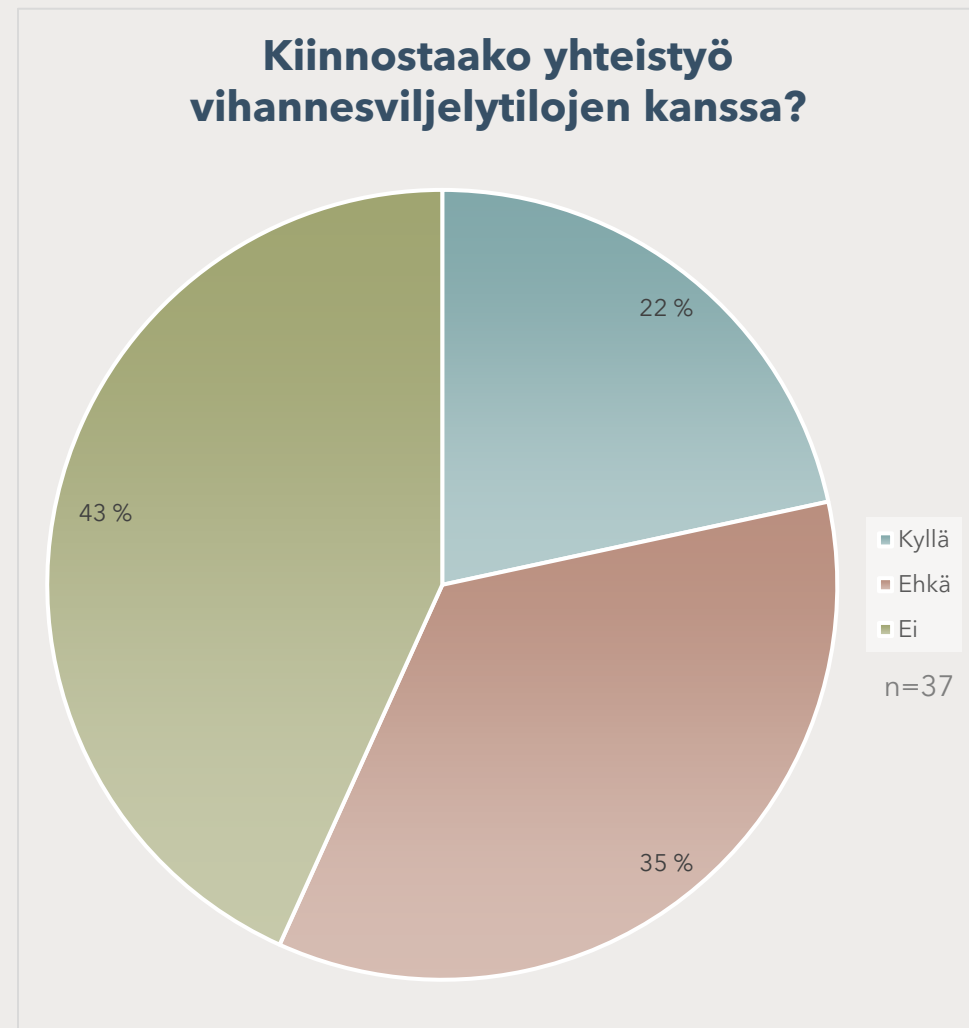
- Vain 3 vastanneista ilmoitti olevansa kiinnostuneita aloittamaan vihannesviljelyn tilallaan
- Suurinta osaa vastanneista (21) vihannesten viljely ei kiinnostanut
- "Ehkä" -vastauksia 11
- 2 vastaajaa kertoi jo viljelevänsä vihanneksia

Kiinnostaako vihannesten viljely?

Kiinnostus vihannesviljely-yhteistyötä kohtaan

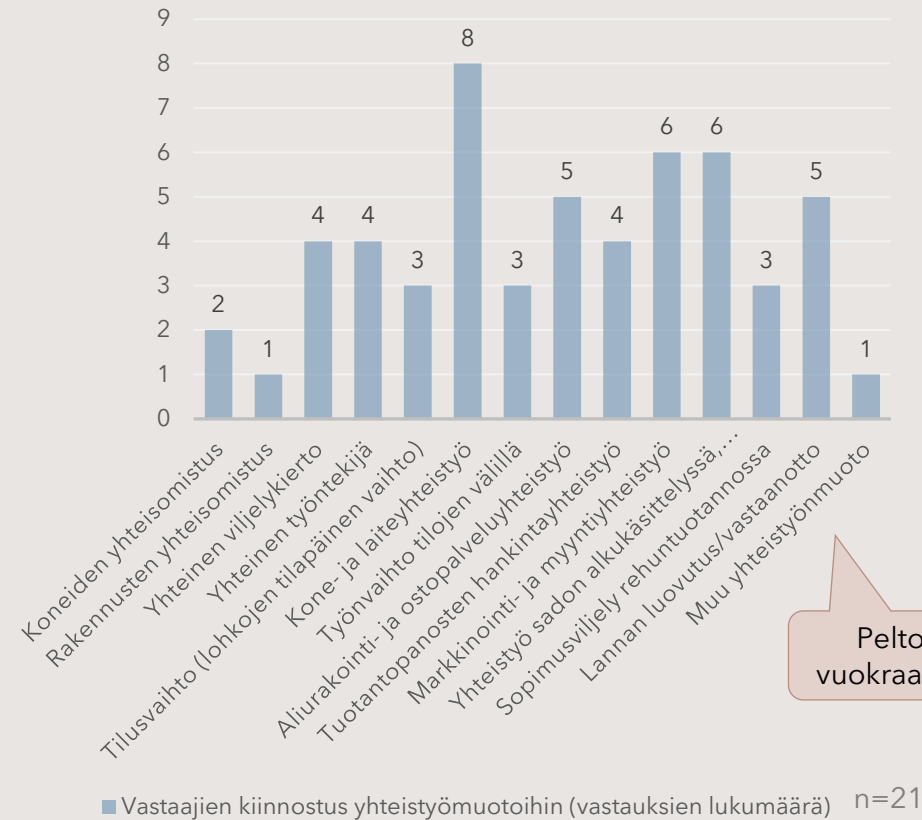
- Yhteistyö vihannestilojen kanssa kiinnosti hieman enemmän vastaajia kuin vihannesviljelyn aloittaminen
- 8 vastaajaa oli kiinnostunut aloittamaan yhteistyön vihannestilojen kanssa
- 13 vastasi "ehkä"
- Suurin osa (16) vastaajista ei ollut kiinnostuneita yhteistyöstä

Yhteistyömuodot, jotka kiinnostivat vastaajia eniten

- Kone- ja laiteyhteistyö
- Markkinointi- ja myyntiyhteistyö
- Yhteistyö sadon alkukäsittelyssä, varastoinnissa tai jatkojalostuksessa
- Ali-urakointi- ja ostopalvelut
- Lannan luovutus tai vastaanotto

VASTAAJIEN TARVE TAI KIINNOSTUS YHTEISTYÖMUOTOIHIN

VIHANNESVILJELYYN SOVELTUVA KONE- JA RAKENNUSKANTA

■ Kone- ja rakennuskantaa yhteistyöhön (vastauksien lukumäärä) n=7

7 vastanneista kertoi tilallaan olevan kone- tai rakennuskantaa, jota he olisivat halukkaita tarjoamaan yhteistyöhön (24 vastausta)

8 vastaajaa jätti yhteystietonsa hankkeelle

Muita ajatuksia yhteistyöstä

- Kannattava ja tärkeä asia
- Vaatii joustavuutta
- Mahdollistaa uudelle tuotantosuunnalle siirtymisen investointikustannusten pienentyessä
- Esteenä yhteistyölle sopivien yhteistyökumppaneiden puute omalla alueella
- Yleinen epävarmuus ja maatalouden kannattamattomuus huolestuttaa ja estää sitoutumisen

Oman prosessin pohdinta

- Aihe oli mielenkiintoinen
 - Aikaisempien puutarhatalouden opintojeni kautta vihannesviljely aiheena oli jollain tapaa entuudestaan tuttu
 - Pääsin syventymään aiheeseen perusteellisemmin
- Koin tärkeänä, että sain tehdä työn omalla kotiseudullani
- Aihe oli melko laaja ja rajaaminen tuntui haastavalta
 - Tietosisältö jäi melko pintapuoliseksi kustakin aiheesta
- Yhteistyö ohjaavan opettajan ja toimeksiantajan kanssa sujui hyvin
 - Opettajan ohjausta olisin voinut hyödyntää enemmänkin
- Aikataulu oli melko tiukka ja toisinaan oli haasteita tarttua työhön
- Kyselytutkimuksen laatiminen ja tulosten tarkastelu oli mielekkäin vaihe prosessia
- Suunnitelmani oli aloittaa työn tekeminen aikaisemmin, mutta aloittamisajankohta venyi ja työn määrä yllätti joten opinnäytetyön valmistuminen viivästyi hieman alkuperäisestä suunnitellusta aikataulusta
- Huolellinen suunnittelu ja aikatauluttaminen tärkeää työn etenemisen kannalta!
- Opinnäytetyöhön käytetty aika ylitti selkeästi vaaditun rajan, joten ajanhallinnassa tai suunnitelmassa olisi ollut parantamisen varaa
- Kaiken kaikkiaan oikein opettavainen prosessi

Kiitos